

Категорія справи № **796/109/2018**: **не визначено**.

Надіслано судом: **не визначено**. Зареєстровано: **29.11.2018**. Оприлюднено: **29.11.2018**.

Номер судового провадження: **61-38625ав18**

Верховний
Суд

Постанова

Іменем України

22 листопада 2018 року

м. Київ

справа № 796/109/2018

провадження № 61-38625ав18

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду: головуючого судді - Ступак О. В.,

суддів: Погрібного С. О., Усика Г. І.,

учасники справи:

заявник - компанія Itta Agribusiness DMCC,

стягувач - Товариство з обмеженою відповідальністю «Грейн-Борд»,

розглянув у порядку письмового провадження апеляційну скаргу компанії Itta Agribusiness DMCC на ухвалу Апеляційного суду міста Києва від 29 травня 2018 року у складі судді Семенюк Т. А. у справі за заявою компанії Itta Agribusiness DMCC про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 19 грудня 2017 року у справі за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Грейн-Борд» до Itta Agribusiness DMCC про стягнення вартості наданих послуг та відшкодування витрат по сплаті арбітражного збору,

ВСТАНОВИВ:

У квітні 2018 року компанія Itta Agribusiness DMCC звернулася до апеляційного суду, як до суду першої інстанції, із заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 19 грудня 2017 року у справі за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Грейн-Борд» до Itta Agribusiness DMCC про стягнення вартості наданих послуг та відшкодування витрат по сплаті арбітражного збору.

Заява обґрунтована тим, що в супереч вимогам статті 19 Регламенту Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України у справі АС № 191э/2017 заявнику не було направлено рекомендаційний список арбітрів та пропозиції повідомити арбітражний суд ім'я і прізвище призначеного ним (погодженого позивачем одноособово) арбітра, що відповідно до підпункту «б» частини другої статті 459 ЦПК України є підставою для скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражу від 19 грудня 2017 року у цій справі.

Ухвалою Апеляційного суду міста Києва від 05 травня 2018 року заяву компанія Itta Agribusiness DMCC залишено без руху та надано строк для усунення недоліків протягом десяти днів з дня отримання ухвали, оскільки вона не відповідала вимогам статті 455 ЦПК України.

У травні 2018 року до апеляційного суду надійшли матеріали на усунення недоліків заяви.

Ухвалою Апеляційного суду міста Києва від 29 травня 2018 року заяву компанії Itta Agribusiness DMCC визнано неподаною та повернуто заявнику.

Ухвала суду мотивована тим, що заявник не виконала у повному обсязі вимоги ухвали апеляційного суду про залишення її заяви без руху та не усунула повністю недоліки, зазначені у вказаній ухвалі.

Не погодившись із вказаною ухвалою суду, 11 червня 2018 року компанія Itta Agribusiness DMCC подала до Верховного Суду апеляційну скаргу, в якій, посилаючись на порушення апеляційним судом, норм процесуального права, просить скасувати ухвалу апеляційного суду та направити справу для продовження розгляду.

Зазначає, що виконала всі вимоги ухвали апеляційного суду від 05 травня 2018 року про залишення її заяви без руху, а саме: уточнила вимоги заяви та надала завірену належним чином копію рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 19 грудня 2017 року, тому у апеляційного суду були відсутні підстави для повернення її заяви. Також вказує, що апеляційний суд постановляючи оскаржувану ухвалу безпідставно послався на частину шостої статті 455 ЦПК України.

Частиною другою статті 24, частиною другою статті 351 ЦПК України передбачено, що Верховний Суд переглядає в апеляційному порядку судові рішення апеляційних судів, ухвалені ними як судами першої інстанції.

Відповідно до частини другої статті 369 ЦПК України розгляд апеляційної скарги на ухвалу суду про повернення заяви заявників проводиться без повідомлення учасників справи.

Згідно частини тринадцятої статті 7 ЦПК України розгляд справи здійснюється в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами, якщо цим Кодексом не передбачено повідомлення учасників справи. У такому випадку судові засідання не проводяться.

Вивчивши матеріали справи, перевірівши доводи апеляційної скарги, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду дійшов висновку, що апеляційна скарга підлягає задоволенню, виходячи з наступного.

Як вбачається з матеріалів справи, рішенням Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 19 грудня 2017 року у справі АС № 191з/2017 стягнуто з компанії Itta Agribusiness DMCC на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Грейн-Борд» 48 367,70 доларів США вартості наданих послуг та 3 114,00 доларів США у відшкодування витрат по сплаті арбітражного збору.

У квітні 2018 року не погоджуючись з вказаним рішенням арбітражного суду, компанія Itta Agribusiness DMCC засобами поштового зв'язку звернулася до Апеляційного суду міста Києва, як суду першої інстанції, із заявою про скасування вищевказаного рішення.

Залишаючи без руху заяву компанія Itta Agribusiness DMCC, апеляційний суд, відповідно до ухвали від 05 травня 2018 року, зазначив, що до заяви додано копію рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 19 грудня 2017 року, тоді як у прохальній частині заяви заявник просить скасувати рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 21 вересня 2017 року. Крім того, надана заявником копія рішення арбітражного суду завірена неналежним чином, оскільки нотаріально не засвідчена. Тому, апеляційний суд постановив, що заявнику необхідно подати заяву з виправленими недоліками.

На виконання вимог вказаної ухвали суду, 24 травня 2018 року компанія Itta Agribusiness DMCC подала заяву, в якій уточнила дату винесення оскаржуваного рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті, а саме 19 грудня 2017 року. Також, до заяви компанія додала завірену належним чином копію рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 19 грудня 2017 року.

Повертаючи заяву компанія Itta Agribusiness DMCC, апеляційний суд керуючись частиною шостою статті 455 ЦПК України виходив із того, що заявник не усунула недоліки заяви визначені в ухвалі від 05 травня 2018 року в повному обсязі, а саме, не подала заяву з виправленими недоліками.

Погодитися з такими висновками суду не можна з наступних підстав.

Вимоги до форми та змісту заяви про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу визначені у статті 455 ЦПК України.

Згідно з частиною четвертою статті 455 ЦПК України до заяви про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу додаються: оригінал рішення третейського суду, оригінал належним чином засвідченого рішення міжнародного комерційного арбітражу або належним чином завірені їх копії; оригінал третейської або арбітражної угоди, або належним чином завірена її копія; документи, що подані на обґрунтування підстав для скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу; документ, що підтверджує сплату судового збору; довіреність або інший документ, що посвідчує повноваження особи на подання заяви; копії заяви про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу та доданих до неї документів відповідно до кількості учасників судового розгляду; засвідчений відповідно до законодавства переклад перелічених у пунктах 1-3 цієї частини документів українською мовою або мовою, передбаченою міжнародним договором України, якщо вони викладені іншою мовою.

За змістом частини п'ятої статті 455 ЦПК України до заяви про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу, поданої без додержання вимог, визначених у цій статті, застосовуються положення статті 185 цього Кодексу, яка передбачає, що при встановленні недоліків заяви, суд протягом п'яти днів з дня надходження до суду такої заяви постановляє ухвалу про залишення її без руху.

Частиною третьою статті 185 ЦПК України встановлено якщо позивач відповідно до ухвали суду у встановлений строк виконає вимоги, визначені статтями 175 і 177 цього Кодексу, сплатить суму судового збору, позовна заява вважається поданою в день первісного її подання до суду. Якщо позивач не усунув недоліки позовної заяви у строк, встановлений судом, заява вважається неподаною і повертається позивачеві.

Матеріалами справи підтверджується, що судом обґрунтовано залишено заяву компанії Itta Agribusiness DMCC про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 19 грудня 2017 року у зв'язку з виявленими недоліками.

Проте судом безпідставно визнано неподаною та повернуто указану заяву після усунення заявником недоліків.

Згідно з практикою Європейського суду з прав людини гарантії регламентовані статтею 6 Конвенції, якою передбачено право на справедливий суд, там, де існують, апеляційні або касаційні суди, повинні відповідати також і забезпеченню ефективного доступу до цих судів (пункт 25 рішення у справі «Делькур проти Бельгії» від 17 січня 1970 року та пункт 65 рішення у справі «Гофман проти Німеччини» від 11 жовтня 2001 року).

Європейський суд з прав людини, розглядаючи справи щодо порушення права на справедливий судовий розгляд, тлумачить вказану статтю як таку, що не лише містить детальний опис гарантій, надаваних сторонам у цивільних справах, а й захищає у першу чергу те, що дає можливість практично користуватися такими гарантіями, - доступ до суду.

Отже, право на справедливий судовий розгляд, закріплене в пункті 1 статті 6 Конвенції, необхідно розглядати як право на доступ до правосуддя.

Україна як учасниця Конвенції повинна створювати умови щодо забезпечення доступності правосуддя як загальновизнаного міжнародного стандарту справедливого судочинства.

Право на доступ до суду має «застосовуватися на практиці і бути ефективним» (Белле проти Франції, § 38). Для того, щоб право на доступ було ефективним, особа «повинна мати реальну можливість оскаржити дію, що порушує його права» (Белле проти Франції, § 36; Нун'єш Діаш проти Португалії).

Суворе трактування національним законодавством процесуального правила (надмірний формалізм) можуть позбавити заявників права звертатись до суду (Перес де Рада Каваніл'ес проти Іспанії).

Повертаючи заяву компанії Itta Agribusiness DMCC про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, суд припустився надмірного формалізму, вважаючи, що недоліки заяви не усунуто, а саме не подано нового тексту заяви про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Оскільки недолік змісту первинної заяви полягав лише у тому, що у прохальній частині було неправильно зазначено дату оскаржуваного, а всі інші реквізити оскаржуваного рішення були зазначені вірно, тому на переконання Верховного Суду заявником було належним чином усунуто недолік первинної заяви шляхом подання до суду заяви з уточненням дати рішення, яке є предметом оскарження, без дублювання змісту мотивувальної частини первинної заяви.

Наведене свідчить, що оскаржувана ухвала постановлена з порушенням норм процесуального права.

Разом з тим, суд в оскаржуваній ухвалі безпідставно послався на частину шосту статті 455 ЦПК України, як нормативно-правове обґрунтування для повернення заяви про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу у цій справі, оскільки дана норма може бути застосована судом, лише у випадку, якщо заявник звернувся до суду з заявою про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу в електронній формі та не подав до початку судового розгляду заяви оригіналів документів зазначених в пунктах 1, 2 частини четвертої статті 455 ЦПК України.

Згідно з статтею 379 ЦПК України підставами для скасування ухвали суду, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції є порушення норм процесуального права чи неправильне застосування норм матеріального права, які призвели до постановлення помилкової ухвали.

За таких обставин Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду дійшов висновку, що апеляційна скарга компанія Itla Agribusiness DMCC підлягає задоволенню, а постановлена у справі ухвала апеляційного суду, як суду першої інстанції, скасуванню з передачею справи для продовження розгляду до суду першої інстанції - Київського апеляційного суду.

Під час продовження розгляду суду належить вирішити питання про відкриття провадження за заявою компанія Itla Agribusiness DMCC.

Керуючись статтями 24, 351, 367, 368, 369, 374, 379, 381 - 384 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ:

Апеляційну скаргу компанії Itla Agribusiness DMCC задовольнити.

Ухвалу Апеляційного суду міста Києва від 29 травня 2018 року скасувати, справу направити для продовження розгляду до суду першої інстанції - Київського апеляційного суду.

Постанова суду набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Головуючий О. В. Ступак Судді: С. О. Погрібний Г. І. Усик